

LETECKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK III.

Redaktor: Podplukovník Vilém Stanovský.

ČÍSLO 6.

Podplukovník J. J.:

Německá obrana proti letadlům za jarní ofensivy 1918.

Rozhodující význam letectva pro strategické a taktické vedení války je dnes všeobecně uznáván a jistě i polní OPL., dosud ještě dosti zanedbávaná, se při rostoucím významu letectva stane velmi důležitým činitelem k dosažení úspěchu ve všech vojenských operacích.

Jistě bude snahou každé armády i v budoucí válce, aby po provedení mobilisace a po nástupu armád soustředila na strategicky významném místě prostředky k mocnému útoku na nepřítele a získala takto první výhodnou podmínku ke konečnému vítězství. Sledujeme-li historický vývoj válek, vidíme všude rostoucí význam techniky, zvýšené působení moderních zbraní a stále se zvětšující mohutnost útoků. Je proto pro nás velmi zajímavé sledovat poslední zkušenosti ze světové války a přizpůsobit je pak taktickým požadavkům a technickým skutečnostem dneška.

Je-li literatura světové války, týkající se zápolní OPL., dosti bohatá a je-li zvláště OPL. důležitých míst, jako Londýna, Paříže, Dunkerque a jiných, velmi podrobně zpracována, jeví se v polní OPL. určitý nedostatek speciální odborné literatury, zvláště se stanoviska taktického. Veliká bitva ve Francii na jaře 1918, nejmohutnější to útok se strany Německa na armády Dohody, byla podrobně zpracována, hlavně co se týče přípravy útoku a zkušeností během útoku.*) Tyto zkušenosti jsou velmi zajímavé a pro budoucí operační poměry, hlavně se stanoviska organizačního, taktického a materiálního, dosti aktuální.

Z celé rozsáhlé látky pojal jsem do tohoto článku ony části, které se týkají pozemní OPL.

1. *Prostředky a organisace velení.*

Před bitvou vydal velitel letectva u HVOA., jemuž podléhala též OPL., všeobecné směrnice pro přípravu, nástup a činnost leteckých sil ve formě zvláštní studie. Útok měly provést armády, které se skládaly z 6 sborů po 4 divisích, a to tak, že 12 divisí mělo utvořit 1. sled a stejný počet divisí 2. sledu útoku. Divise, zasazené v úseku před útokem, celkem 6, měly zůstat v dosavadní posici jako záloha. S jakými leteckými silami a s jak mohutnou AOPL. se počítalo, je vidět z přehledné tabulky leteckých sil útočné armády.

Šířka úseku armády byla předvídána asi 26 km, t. j. pro divisi 2.000—2.500 m. Příklad rozmístění prostředků AOPL. v oblasti útočné armády podle studie vel. let. u HVOA. obsahuje náčrt. Z celkového počtu 156 děl proti letadlům (34 baterií po 4 dělech a 10 čet po 2 dělech) předvíдалo se umístění 114 děl (20 lehkých a 18 těžkých aut. kanonů, 76 lehkých kanonů s koňským potahem v bojovém pásmu 1. sledu k přehrazení náletů a 42 děl (4 lehké a 10 těžkých aut. kanonů, 28 lehkých kanonů s koňským potahem) pro OPL. důležitých míst v prostoru 2. sledu a jako

*) Oberst Jochim, „Die Vorbereitung des deutschen Heeres für die Grosse Schlacht im Frankreich im Frühjahr 1918“, II. Grundsätze für die Einzelwaffen, 3. Heft, Luftstreitkräfte. Verlag Mittler, Berlin, RM 4.50.

pohyblivá záloha (18 děl). To při schematickém rozdělení všech děl na šířku úseku armády znamená šest kanonů protiletadlům na 1 km fronty.

Přehled leteckých sil útočící armády.

Velitelství	Letectvo	Balonové jednotky	Pozemní OPL.
armády	1 vel. let. arm. se zesíleným štábem a zesílenou fotograf. skup., 2 zvědné lety, 1 poz. letka pro dalekonosné dělostř., 2 skupiny stíh. letek po 4 letkách, 1 skupina bit. letek (4 letky), 3 bomb. peruti po 3 letkách, 1 letka bomb. veloletadel, 2 fotogr. čty, 1 arm. letecký park.	1 vel. bal. jednotek, 1 arm. balonový park. 200 letounů 100 pilotů 70 pozorovatelů a střelců 850 mužů a několik předsumutých parků s nejnntnějším drobným materiálem.	1 vel. AOPL., 1 dílenská skup., Arm. zál. DPL., a to: 2 bat. s koňským potahem, 2 lehké automob. kanony, 2 těžké automob. baterie. Arm. skup. DPL.: 2 lehké automob. kanony, 5 bat. s koňsk. potahy, 1 těžká automob. baterie, 2 čty koň. } světlom., 12 čet stab. } 1000 ran pro dělo.
sboru	1 vel. let. s fot. skup., 1 poz. letka, 1 skup. stíh. let. (6 letek), (jen u 2 sborů).	1 vel. bal. oddíl.	1 vel. skup. OPL., 2—3 leh. aut. kan., 3—4 bat. s koň. pot., 1—2 těž. aut. bat., 1 četa světlom. (koň.), 1 muniční kolona (koň.), 500 ran pro dělo.
divise	divise 1. sledu (12): 1 poz. letka, 1 bitev. letka, divise 2. sledu (12): 1 poz. letka.		
záloha materiálu	benzin, olej, pumy, ruční gran., SMK-střelivo, speciální střelivo, kulometry, stany.	2500 plných plyn. lahví, zálož. balony, záložní navigační, stany.	500 ran pro dělo (t. j. asi 78.000 ran pro 156 děl), automobily, benzin, pneumatiky.
celkem	1 vel. let. arm., 6 vel. let. sboru, 79 letek, arm. let. park, 710 letadel.	1 vel. bal. arm., 6 vel. bal. odd., 24 čet poz. bal., 48 balonů.	1 vel. AOPL., 6 vel. skup. OPL., 34 bat. } 156 děl, 10 čet } 20 čet světlom. (80 soupr.), 6 mun. kolon, 1 dílenská skup.

Hlavní technické údaje o tomto materiálu:

Těžký kanon: 8'8 cm, vlečený tažným autem 100 HP, počáteční rychlost 785 m/vt., váha náboje 153 kg, 10 ran/min., váha celé jednotky 16'5 t.

Lehký automob. kanon: 77 cm, montovaný na autu 80 HP, poč. rychlost 465 m/vt., váha náboje asi 8 kg, 25 ran/min., váha 7.850 kg.

Kanonskoňským potahem: 77 cm, L 35 (ukořistěné francouzské hlavně), šestispreží, poč. rychlost 487 m/vt., váha náboje asi 8 kg, 15 ran/min., váha 2.275 kg.

Automatický kanon (Maschinenflak, pro OPL. balonů, proti nízkým cílům a p.): 37 cm, čtyřspreží, poč. rychlost 540 m/vt., váha náboje 0'67 kg, 300 ran/min., váha při pochodu 2.245 kg, v palebném postavení 670 kg (Sockelflak).

110 cm světlo met Beck: 250—500 milionů Hefnerových svíček, dosah 5—7 km, na čtyřkolovém podvozku, na lafetě nebo na 3 tun. nákladním autu.

Veškeré letecké bojové síly a prostředky pozemní OPL. podléhaly veliteli leteckých sil u HVOA. (Kommandierender General der Luftstreitkräfte im Grossen Hauptquartier). Tento velitel rozdělil vyjmenované prostředky na armády podle rozhodnutí hlavního velitelství a řídil ve velkém činnost a spolupráci prostředků se stanoviska odborného.

U armády byl velitel letectva (Kommandeur der Flieger, Kofl.) se zesíleným štábem (6 oddělení a 6 referátů), kterému podléhalo armádní letectvo přímo, a pak velitelé letectva sborů (Gruppenführer der Flieger, Gruf.). Mimo to měla každá divise vlastní letecké prostředky. Viz přehled leteckých sil.

Balony byly podřízeny po částech armádě, sborům a divisím.

Pozemní OPL. byla podřízena přímo armádě a byla pod velením velitele AOPL. (Kommandeur der Flugabwehrkanonen). Prostředky byly rozděleny na skupiny OPL. (Flugabwehrgruppen) pro každý sbor a pro zadní část oblasti armády, kde byly dále rozděleny na skupiny DPL. (Flugabwehruntergruppen) podle divisi na frontě nebo podle chráněných míst (prostorů) v zadní části oblasti armády.

Záloha DPL. podléhala přímo vel. AOPL.

Bojová činnost letectva a OPL. byla řízena štáby velitelství; velitelství těchto zbraní byla takticky a technicky výkonnými orgány.

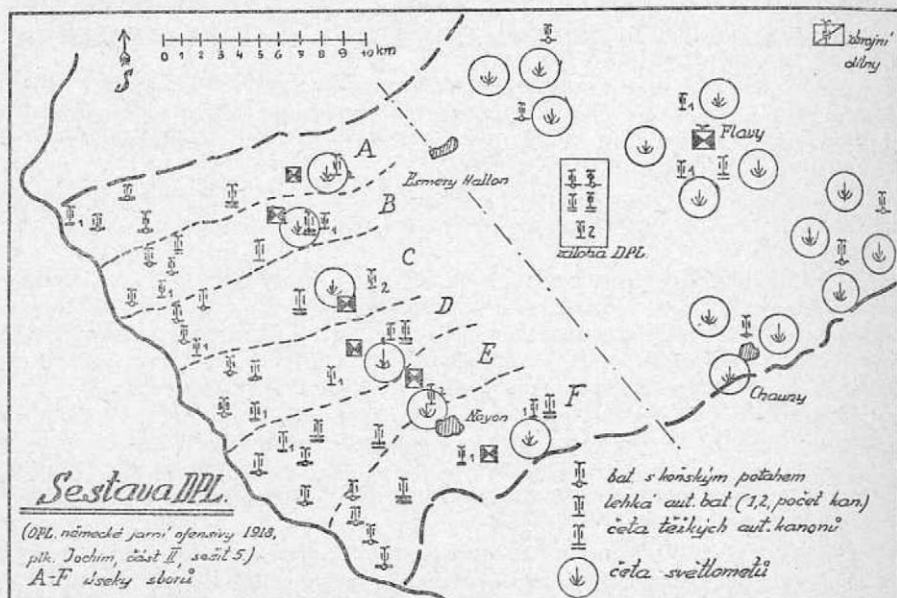
2. Soustředění prostředků OPL.

Vyjímání sil z fronty a jejich soustřeďování u útočné skupiny vyžadovaly určitých opatření. Odchod protiletadlových baterií bylo nutno po každé strážce utajit maskováním, klamnými bateriemi a zvýšenou, dosavadní spotřebě přizpůsobenou střeleckou činností baterií, které v původních postaveních zůstaly. Bylo nutno vlastní leteckou zpravodajskou činnost proti silnějšímu nepříteli prováděti i nadále, čehož se dalo dosáhnout jen soustředěním leteckých sil dočasně a v určitých prostorech, zvýšenou činností vlastního DPL. a plánovitě řízeným bojem proti nepřátelskému DPL.

Zároveň bylo nutno v úsecích útočných armád obhlédnout a připravit asi 40—50 palebných postavení vzhledem na předvídané úkoly, na terén a na palebné postavení polního dělostřelectva.

Úkoly vyžadovaly takovou sestavu, že bylo nutno většinu baterií všech druhů rozmístit šachovitě v celém bojovém pásmu jednotek 1. sledu k vytvoření souvislé, dosti hluboké palebné přehrady a celou sestavu co nejvíce přiblížit k nepříteli, aby bylo možno při postupu chránit palbou co nejdéle prostor postupu, aniž by bylo třeba přemístit baterie přes pole poseté jamami po granátech. V prostoru jednotek 2. sledu bylo třeba

stanovit místa, která nutno chránit, a soustředit tam prostředky v dostatečné síle. Viz náčrt.

Terén málokde poskytl podmínky výhodné pro umístění baterie na frontě, již vzhledem na velikou palebnou výšku děl, která u 8'8 cm kanonu při největším náměru činí přes 6 m a která u protiletadlových děl je vždy značná. Tím a výšelem při výstřelu mají měřičské jednotky možnost lehce zjistit baterie proti letadlům a pak je neutralisovat polním dělostřelectvem.

Dále bylo třeba soustředit střelivo ve skladištích k zásobování jednotek DPL. a stanovit určitou pohyblivou zálohu prostředků OPL. pro větší přemístění, jestliže by se útok podařil.

3. Spolupráce OPL. s letectvem a s balonovými jednotkami.

Prvním požadavkem bylo účelné použití prostředků vedením, což vyžadovalo častých porad u velitelství, kterých se zúčastnili též velitelé letectva a OPL. Tyto porady, jakož i zvláštní studie velitele leteckých sil u HVOA. pomohly značně vyjasnit možnosti spolupráce a vzájemného splnění bojových úkolů v úmyslu představeného velitelství.

Poněvadž se však situace ve vzduchu velmi rychle mění, což vyžaduje rychlého přizpůsobení vlastního letectva, zvláště stíhacího, měl velitel stíhacího letectva mimo stálý styk s velitelstvím letectva u armády a s velitelstvími stíhacího letectva u sborů (Generalkommando) ještě stále spojení s důstojníky OPL. (Luftschutzoffiziere, kteří na základě vlastního pozorování hlásili události na frontě každého sboru. Měli se umístit hned za přední linii fronty. Tyto zprávy, jakož i hlášení pozorovatelů DPL. a obranných radiotelegrafních stanic (FT-Abwehrstation) u velitele AOPL. měly doplnit vlastní dojmy vel. stíh. let. o letecké situaci v oblasti armády. Důstojníci OPL. byli vel. stíh. let. přímo podřízeni.

Připojili se na ústřednu velitele OPL. u velitelství sboru, kterému podléhala též hlásná služba (Luftmeldedienst) v úseku sboru. Měli konat přípravy k sledování postupu vojsk během útoku (prískoky). Měli též přidělenou malou radiovou stanici veliké intensity (M-Funkstation). Každá skupina stíh. letectva měla také radiovou stanici, aby se mohla vždy informovat o situaci leteckých bojů a o meteorologické situaci na frontě. Při delším postupu měl převzít funkci důstojníka OPL. velitel hlásné služby u velitele AOPL. vzhledem na nemožnost rychlého vybudování nových zvláštních telefonních vedení.

Stíhací letectvo žádalo, aby přítomnost nepřítele byla vždy oznámena DPL. palbou na upozorněnou (Richtungsschüsse) a velkými značkami na zemi (Richtungsweiser).

Pozorovací letectvo žádalo kromě ochrany od stíhacího letectva ještě intensivní ochrannou palbu DPL. a KPL. Doporučovalo se, přemístit kanony proti letadlům co nejvíce dopředu, kde měly střilet teprve během dělostřelecké přípravy útoku.

Bitevní letectvo žádalo při bitevním náletu, zvláště když se dalo předpokládat, že nepřítel vystihne okamžik leteckého útoku, kromě zvláštní ochrany stíhacím letectvem proti nepřátelskému stíhacímu letectvu v malých výškách také velkou pozornost a taktické porozumění důstojníků OPL., aby bylo před startem o situaci na frontě bezvadně orientováno.

Bombardovací letectvo potřebovalo přesnou znalost předvídané spolupráce s OPL., rozmístění DPL. a světlometů a vzájemné signály pro spojení.

Balonové jednotky byly pod velením zvláštního velitele (Koluft). Tento velitel byl též odpovědný za organizaci OPL. a za pozorování proti letadlům uvnitř svých jednotek, což si vyjednal s velitelem letectva a s velitelem AOPL. KPL. a malorážové kanony proti letadlům (Maschinenflak), přidělené velitelem AOPL., byly veliteli balonové jednotky takticky a administrativně podřízeny, což se během ofensivy při náhlých přemístěních daleko předsunutých balonů velice osvědčilo. Velitel prostředků OPL. musil vědět, že velitel balonů jest jeho představeným.

4. Armádní hlásná služba.

Velitel AOPL. (Koflak) organizoval tuto službu pomocí velitelů skupin OPL. Poněvadž se musilo předpokládat, že během postupu budou telefonní spojení přerušena, zbylo radiotelegrafní spojení jako jediný prostředek, který se musil předvídavě organisovat.

Hlásná služba měla 3 úkoly:

1. varovati včas operační a etapní oblast před leteckými útoky,
2. oznámiti nálety vlastním stíhacím letectvu, aby mohlo proti nim působit,
3. znemožnit nepřátelskou zpravodajskou činnost přistáním letců (špionů) za frontou a vypouštěním vojenských holubů.

K tomu účelu byla celá operační oblast pokryta systémem hlásek a zvláštní spojovací sítí, která vedla přes jednotky DPL. a světlometů a přes velitelství skupin OPL. až k ústředně OPL. u velitele OPL. sboru.

Ústředna OPL. zjistila důležitá hlášení a podala je ihned jednotkám DPL., světlometů, balonů, jakož i nejbližším hláskám. Ty hlásily

nálet dozadu a do boku jednotkám OPL., hláskám a chráněným objektům, které byly ve směru náletu. Při přeletech přes frontu byly hlášeny všem počet, druh, výška a směr letu. Ústředna pak rozhodla, jak daleko se to mělo hlásit. Každé rozhodnutí se musilo provést rychle, poněvadž často rozhodovaly vteřiny, mimo to bylo však nutné, oznámit jen hlášení významná, aby na základě častých a zbytečných hlášení nevznikala únava a lhostejnost. U ústředny byli jako styční důstojníci důstojníci letectva, kteří ručili za rychlé zhodnocování hlášení pro pozorovací a stíhací letectvo v úsecích sborů. Ústředny byly přímo spojeny s ústřednou hlásné služby velitelství OPL. u HVOA. Tato ústředna pak oznámila činnost nepřátelského letectva jednotkám letectva, ústavům (parkům) a důležitým objektům (železničním a pod.) Armádní hlásná služba byla dále nazad spojena s OPL. generálních guvernemenťů (v obsazeném území) a s TOPL. Německa, což dovolovalo úzkou spolupráci od fronty až daleko do zápolí.

Předvíдалo se, že během postupu bude činnost hlásné služby brzo přerušena, poněvadž nebude možno vybudovat dosti rozsáhlou zvláštní spojovací síť. Budou se moci vybudovat jen jednotlivé velmi důležité spojovací tepny přes prostor postupu, a to pomocí radiotelegrafie a optických (světelných) stanic. Tyto tepny měly by ústít u důležitých bodů (dopravních uzlů, soutěsek a pod.) nebo u hlavních hlásek, které by měly přímé spojení se zadní spojovací sítí hlásné služby.

V prostoru postupujícího vojska a při využívání úspěchu nebo při pronásledování zbudě k upozorňování na nálety jen živá činnost DPL. palba na upozorněnou a orientační služba (terče).

K rychlému vybudování hlásné služby v území útokem získaném byly předvídaný zvláštní hlásné jednotky již před útokem.

5. *Dělostřelectvo proti letadlům.*

Organisaci prostředků přidělených jednotlivým sborům řídil velitel OPL. u velitelství sboru, který rozdělil prostředky na skupiny OPL. Nešlo o nashromáždění mnoha prostředků, nýbrž o účelné soustředění nejvýhodnějších jednotek k splnění bojového úkolu. Soustředění palby několika jednotek proti silným leteckým skupinám mělo úspěch, byla-li palbou sestava skupin porušena, takže pak měli stíhací letci vždy práci velmi usnadněnu. DPL., KPL a světlomety musily vždy pracovati v naprostém souladu.

Velmi silná letecká činnost na západní frontě nedovolovala vybudovat jen jedinou linii k přehrazení náletů přes frontu. Za první linií, asi 2—3 km za frontou, byla utvořena asi na vzdálenost 3 km druhá, průběžná linie DPL. Čím dále od fronty, tím větší ráže se musilo používat. Viz náčrt.

Prostředky DPL., umístěné v zadní části armádní oblasti, podléhaly přímo veliteli AOPL.

Studie velitele letectva u HVOA. předvíдалa pro každý armádní sbor 3 baterie s koňským potahem, 1—2 těžké baterie, 3 lehké automob. kanony a 1 četu světlometů s koňským potahem.

Zadní části oblasti armády bylo přiděleno 5 baterií s koňským potahem, 1 těžká baterie, 2 lehké aut. kanony, 12 stabilních a 2 čety hipomobilních světlometů.

Jako zálohu měl velitel AOPL. 2 baterie s koňským potahem, 2 těžké baterie a 2 aut. kanony. Styčný důstojník od zálohy byl stále ve štábu velitele AOPL.

Zbrojní dílny DPL. měly se připojit k výhodně umístěné zbrojní dílně jednoho sboru.

Hlavní muniční sklad OPL. obsahoval 500 ran pro každé dělo a dodal střelivo muničním skladům sborů, kde se též ukládalo 500 ran pro dělo. Velitelé sborů přidělili veliteli OPL. sboru 1 muniční kolonu s koňským potahem. Pro DPL. v zadní části oblasti armády byla předvídána dvojité palební denní dávka pro každé dělo.

Zaujetí palebných postavení se provedlo podle přesného plánu. Střelba nebo rozsvícení směly se zahájit teprve v den útoku. Zvláštní důraz se kladl na maskování vybudování posic, jakož i na maskování zaujetí palebného postavení.

Všeobecné směrnice pro činnost skupin OPL. byly vydány rozkazem vel. AOPL. 17. armády:

„A. OPL. na západ od čáry Douai-Cambrai obstarají prostředky sborů, na východ od oné čáry prostředky armádní. V úseku sborů se utvoří 1. linie DPL. hlavně s koňským potahem při rozstupu asi 2 km na úrovni s nejpřednějším dělostřelectvem. Druhá linie stojí podle prostoru účinnosti šachovitě za 1. linií. Jednotky 3. linie chrání důležitá místa východně od silnice Douai-Cambrai.

Sbory, které neútočí, zajistí mimo souvislou OPL. fronty silně i boky sousedního úseku v útoku.

Přítomné již jednotky stojí 14. dne před útokem v úsecích sborů. Přicházející jednotky se umístí, mají však zákaz střelby. Předvídaná palebná postavení pro útok se vybudují a obsadí podle nařízení vel. sborů.

3.7 cm kanony provedou OPL. pro balony.

KPL. se umístí v přední linii pro boj proti bitevnímu letectvu a provedou OPL. silnic podle nařízení vel. skupin OPL.

Světlomety zůstanou podřízeny vel. OPL. sborů pro OPL. zadních prostorů.

OPL. letišť kulometry proti letadlům obstarají letecké jednotky samy.

B. Při předsunutí útočné fronty dopředu budou moci následovat na začátku vzhledem na špatný stav cest jen baterie s koňským potahem. Zařadí se za doprovodnými bateriemi. Obhlídky hotovostních postavení kolesen a obhlídku cest pro přemístění dopředu konají skupiny OPL. až do 1. března. Výsledek oznámí vel. OPL. sboru podřízeným jednotkám.

Automobil. baterie se pak přemístí co nejbližší ke granátovému poli.

3.7 cm kanony pro OPL. balonů se přemísťují s balonovými četami.

KPL. se přemísťují s DPL. s koňským potahem.“

Nutnost jednotné organizace OPL. nedovolovala přidělení prostředků OPL. divisím. Přes to měla být podřízena při přesunu dopředu každé divisi 1 baterie s koňským potahem. Velitel skup. OPL. u sboru byl však odpovědný za souvislou přehradu ve svém úseku a proto měl být ve styku s vel. sboru, divisí, a kde to bylo možné, též s veliteli vojsk a dělostřelectva ve věci taktických požadavků.

Jakmile by stav silnic dovozoval přemístění, měly se přemístit snadno pohyblivé lehké aut. kanony, pak baterie s koňským potahem a konečně těžké aut. baterie. Přemístění částí DPL. se mělo co nejdříve provést k vůli ODPL. přemísťujícího se polního dělostřelectva.

Náhrada ztrát a spotřeby byla předvídána takto: vel. AOPL. měl zvláštní zálohu pro náhradu děl a jako pohyblivou zálohu pro zvlášť ohrožené úseky nebo pro zvláštní úkoly. Zvláštní náhradní oddíl měl doplnit baterie personálem. Každý sbor měl zařídit daleko předsunuté sklady střeliva, odkud by se jednotky zásobovaly během pokračování útoku. K tomu účelu dostala každá baterie 4 muniční vozy muniční kolony sboru přidělené.

Přemístění muničních skladů řídil vel. AOPL. Výhodné umístění bylo vzhledem na zvláštní druh munice zvlášť zdůrazněno.

6. Zkušenost z útoku.*)

Po průlomu fronty dne 21. března měla bitva ráz boje proti stále se silně bránícímu nepříteli. Operace se nepřeměnila v pohybnou válku, avšak podobala se jí dosti často, hlavně co se týče spojení, umístění DPL. a doplňování střeliva.

Ukázalo se, že význam DPL. nebyl všude uznán, což se jevilo v kvalitě přiděleného personálu, automobilního materiálu, vozů a koní. Část velitelství myslila, že DPL. nepotřebuje takového koňského materiálu jako polní dělostřelectvo. Kanony proti letadlům byly však naopak těžší než polní a vyžadovaly koní, jaké má hrubé dělostřelectvo. Podobně tomu bylo i u 3.7 cm kanonů.

Určení automobilního důstojníka do štábu vel. AOPL. se velmi osvědčilo. On zprostředkoval požadavky přímo u velitele automob. vojska a často zakročil při závadách přímo na místě.

Přidělení skupin OPL. sborům a podřízení DPL. v zadní oblasti armády zvláštnímu veliteli vyhovovalo. Přidělení několika skupin bez jednotného velení nebylo účelné. DPL. v bojovém pásmu sboru utvořilo skupiny podle počtu divisí nebo bylo podřízeno jednomu veliteli, který byl u střední divise a měl styčné důstojníky u ostatních divisí. Skupina OPL. nebo styční důstojníci měli stále přímé spojení s velitelstvím divise. Mimo to měli spojení s pěchotní a dělostřeleckou brigádou úseku k vzájemné orientaci o taktické situaci. Všechno to zaručilo úspěšnou spolupráci OPL. s pozemními vojsky.

Podřízení DPL. divisím se neosvědčilo. Umístění nebylo správné a nutná souvislost jednotné OPL. scházela při tom úplně, poněvadž divise rozkazovala jen podle vlastních požadavků. Mimo to byly tyto jednotky bez spojení s vel. skup. OPL. sboru, takže sbor nemohl vzniklé mezery vyplnit.

Přemísťování DPL. s koňským potahem a lehké aut. kanony bylo možno pro účinnou dělostřeleckou přípravu útoku přetáhnouti před samým útokem hned za pěchotu. Následovaly na široké frontě hned za pěchotou. Automob. kanony měly několikahodinové zpoždění při přechodu granátovým polem. Navečer prvního dne útoku překonaly však jednotky DPL., vyjma těžké aut. kanony, všude toto pole. Tento pohyb hned za pěchotou uznalo několik velitelů zvlášť pochvalně. Přemístění se provedlo po částech, obvykle v noci nebo v poledne, kdy bývala slabá letecká činnost. Četa má býti nejmenší jednotkou při přemístění, přemístění po dělech nemá vzhledem na slabou palebnou sílu žádného významu.

Účinné útoky z malých výšek, které provedli jednotliví nepřátelští letci nebo slabší roje na silnice, tábory a ubytovací místa, vy-

*) Z relace velitele letectva u HVOA. ze dne 26. května 1918.

nutily si zvlášt pečlivé rozdělení prostředků. Jedno velitelství sboru pokládalo protiletadlovou obranu silnic přetížených dopravou přes granátové pole za důležitější než OPL. předních linií.

Proti nízko letícím letounům mohly se mimo KPL. uplatnit jen málorázové, okamžitě pohotové, lehce pohyblivé kanony, jako je 3.7 cm kanon. Tyto kanony byly však přiděleny balonům. KPL. musily proto převzít především OPL. silnic a předních táborů a ubytovacích míst. Velitel OPL. musí věnovat největší pozornost i tělesové OPL. Musí poradit, pomáhat a poučit.

Některé baterie nevěnovaly nutnou péči skrytu a krytu proti letadlům; jedna četa umístila veliký ukořistěný stan u samých děl.

Počet prostředků OPL. armád byl pro první útok dostatečný, nestačil však k ponechání silnější zálohy pro velitele OPL. u sboru a u armády. V dalším průběhu operací se jevil tento nedostatek dosti citelně, poněvadž vypadla velická část lehkých aut. kanonů přemáháním materiálu a mimo to se zvláště u 17. a 18. armády fronta značně rozšířila vějířovitým rozvinutím útoku, takže důležité objekty vzadu zůstaly bez OPL. Po průlomu fronty měla však OPL. zadního prostoru zvláštní důležitost. Zařízení, zvláště muniční skladiště, nemohla se tak pečlivě maskovat jako ve válce posícní, dále byly možnosti leteckých útoků v pohybné válce mnohem větší již vzhledem na hláskou službu, která selhala, a na to, že OPL. fronty byla slabší.

Spojení DPL. během postupu bylo velmi vadné. Během postupu měli velitel AOPL. a velitelé OPL. sborů k dispozici jen telefonní vedení mezi velitelstvím armády a velitelstvími sborů, ale ta byla skoro stále obsazena generálním štábem, takže se podařilo jen mezi 2. a 4. hodinou ráno podati nutná hlášení a rozkazy pro OPL. Spojení mezi vel. skupin a jednotkami bylo v dalším průběhu bitvy skoro znemožněno vzhledem na velké vzdálenosti a na častou změnu palebných postavení. Spojení mezi jednotlivými velitelstvími se provádělo (radiotel. spojení ještě DPL. nemělo a optické stanice měly dosah jen 6 km) jen odesíláním motocyklistů, důstojníků v autech anebo na menší vzdálenosti jezdců a cyklistů. Při velikých vzdálenostech mezi jednotlivými jednotkami a veliteli DPL. (až 70 km), při způsobu dopravy na silně zatížených a špatných silnicích, při nedostatku benzínu a především pneumatik musilo se tohoto spojení používat jen v nejnútnejších případech. Velitel AOPL. 2. armády zařídil předemné ústředny na různých úsecích, které odevzdávaly rozkazy a hlášení mezi sebou, způsob, který se velmi osvědčil. Zda by bývalo fungovalo radiové spojení na frontě, je prý pochybné, poněvadž radiového spojení se tam používalo příliš intenzivně.

Stejnoměrné označení velitelství AOPL. (SV., ubytovacího místa, aut) u 18. armády vlajkami značně ulehčilo nalezení. Bylo by záhodno označiti takto též výdejny střeliva.

Zásobování střelivem narazilo na značné obtíže vzhledem na velké vzdálenosti zásobovacích nádraží, na nedostatečný počet muničních kolon, na nedostatečnou podporu štáby při zásobování během postupu a konečně vzhledem na velké ztráty aut při neustálých, ve dne i v noci trvajících jízdách od nádraží k jednotkám. Jinak se však zásobování zařízené HVOA. osvědčilo. Dodávání střeliva bylo provedeno až ke sborům velitelem AOPL. za pomoci štábního důstojníka muničního oddělení armády. Správa střeliva u velitelství sboru byla svěřena zvláštnímu personálu, určenému vel. AOPL., a dopravu střeliva od muničního skladiště sboru

k výdejším sborů řídil velitel OPL. sboru podle nařízení svého velitelství. Návrh jednoho velitelství zásobovat DPL. přímo od armády se nedal provést, poněvadž se musilo zásobování uvnitř sboru řídit jednotně již proto, že muniční kolony nemohly být k dispozici stále jen pro tento úkol.

Velmi důležitá pro řádné zásobování jsou správná a včasná hlášení střeliva od všech velitelů. Požadavky se nesmějí zakládat na odhadu, nýbrž musí se řídit podle denní potřeby (početního stavu a spotřeby).

Světlo mety byly umístěny podle vydaných směrnic, které se osvědčily již při jiných ofenzivách. Všeobecně se podařilo chránit armádní oblasti před bitvou souvislou světelnou přehradou světlo met umístěných na 10—12 km rovnoběžně s frontou. Mimoto byla utvořena dvojité linie světlo met kolem důležitých míst v zadní části oblasti. Předpokladem pro účinné působení světlo met je vždy hromadné použití. Armády daly na zesílení přehradu ještě 60 cm světlo mety; ty byly pak umístěny v první linii sestavy, asi na 500—1000 m od sebe. Stabilní čtyři 110 cm světlo met byly montovány na nákladní auta, která se mohla přemísťovat jako vlečné vozy strojních (agregátových) aut. Tím se ovšem zmenšil počet aut pro zásobování střelivem. Úlohou přemísťovaných souprav byla OPL. silnic a osad v operačním prostoru proti četným útokům nízko létajících letců. Rušily značně leteckou činnost a proto letci na ně často stříleli. Potřebovaly KPL. 17. armáda přidělila pak každé předsunuté soupravě tři KPL na nákladních autech.

Soupravy měly též naslouchací přístroje. Obsluha těchto přístrojů si často stěžovala na silný hluk dopravy kolon a vojsk. Tomuto rušení se mělo čelit účelnou volbou posic a vybudováním naslouchacích jam.

Nejdůležitější poznatky pro AOPL., které nám dává studium této válečné operace z posledního roku světové války a které mají i dnes pro nás určitý význam, jsou:

a) Taktické:

1. Taktické použití prostředků odpovídá našemu Polnímu řádu, kde se rovněž nařizuje utvoření palebné přehrady nad čely vojsk (nad jednotkami 1. sledu) a ochrana důležitých míst v zadních prostorech (G—V, čl. 160 a čl. 402).

2. Organizace velení byla u AOPL. provedena podle úkolů. Mohli bychom ji naznačit tak, že vel. armády měl 6 sborů pozemního vojska a 1 sbor leteckých sil, počítajíc v to AOPL. AOPL. se dělila dále na 7 skupin OPL., a to po 1 pro každý sbor (přehrada) a na 1 skupinu, která převzala OPL. zadní armádní oblasti (OPL. důležitých míst). Tím byla umožněna jednoduchá spolupráce s pozemním vojskem vzhledem na taktickou situaci. Přímým podřízením celé AOPL. veliteli letectva armády byla zaručena spolupráce s letectvem všech druhů.

3. Co se týká přidělení prostředků OPL. vyšším jednotkám, musí být zásadou: čím prostorovější je prostředek, tím vyššímu patří velitelství, kterému podléhá též rozsáhlejší úsek fronty. Divise má chránit více „místně“, proto má organizačně dostat jen materiál „místní“ působnosti (asi od 13 do 40 mm), „prostorově“ může organisovat OPL. teprve armáda pro svou rozsáhlejší oblast, kde se pak účelně uplatňuje. DPL. s velkým dostřelem a stíhací letectvo, toto jako nejprostorovější prostředek OPL. K prostředkům podléhajícím přímo armádě patří však mimo to též lehký materiál automatický, poněvadž musí v zadní části armády chránit důle-

žité objekty i „místně“. To znamená, že OPL. musí být vždy organisována vzhledem na bojový prostor nejen do šířky a hloubky, ale i do výšky!

4. Má-li AOPL. splnit zvláštní úkol, který má, musí být úplně soběstačná, co se týká vybavení vlastními prostředky (spojení, zásobování), a nesmí být odkázána na nahodilé improvisace.

5. OPL. důležitých míst za postupujícím vojskem (zálohy vojska a materiálu) je důležitější nežli AOPL. prvního sledu během postupu.

6. Spolupráci štábů a zbraní nutno zdokonalovat při každé příležitosti. Dnes se musí předpokládat možnost letecké činnosti vždy a proto neexistuje cvičení bez OPL., která provádí zajištění každé operace ve smyslu vertikálním. Rozsáhlý a početný aparát tohoto zajištění, který se vsune do pozemní sestavy bojových prostředků, vyžaduje zvláště při větších operacích dobré souhry mezi štáby armádního velitelství, velitelství letectva armády, velitelství dělostřelectva armády a velitelství AOPL.

b) Organisační.

1. Spojení OPL. vybudují telegrafní rot. Poněvadž se jim takto přiděluje úplně nové a velmi rozsáhlé odvětví spojení všech velitelství letectva a OPL. od velitelství AOPL. až k oddílům (skupinám) DPL., potřebují rot. organisačně zvýšené počty personálu a materiálu. Rychlost leteckých operací vyžaduje však naprosto přímé a úplně nazávislé sítě spojovací. Nejvýhodnější řešení by bylo, kdyby se přidělila veliteli letectva armády zvláštní telegrafní rota a kdyby se vzhledem na veliké vzdálenosti spojení daly do výbroje místo kol motocykly.

2. Prostředky pro OPL. pozorovacích balonů nutno organisačně přidělit přímo každé balonové jednotce.

3. Armádní hlásná služba potřebuje organisačního základu a to buď ve formě zvláštních čet, které si utvoří u spojovacích jednotek pluků DPL., nebo u telegrafních rot.

4. Orientační služba, bez které podle všech válečných zkušeností nemůže stíhací letectvo splnit účelně svůj úkol, vyžaduje, aby byla organisační jednotka (družstvo s několika roji) s výstrojem (terčí atd.) u každého velitelství stíhací peruti a oddílu DPL. Důstojník-velitel leteckého družstva by konal zároveň službu „leteckého orientačního důstojníka“ v úseku přiděleném stíhacímu letectvu.

5. Armádní zbrojní park musí zvýšit počet náhradního materiálu vzhledem na celou pozemní OPL. (speciální kulometry, kanony, měřicí přístroje DPL.) a musí dostat organisačně zvláštní muniční automob. kolonu pro jednotky pozemní OPL.

c) Odborné.

1. Velký počet leteckých cílů a obtíže při výhodném umístění celých baterií v prostoru blízko fronty vyžadují případného rozdělení palebných jednotek na čtyři (decentralisace prostředků) při soustředěné bojovné činnosti (centralisace palby), t. zn. většího počtu měřicích přístrojů DPL. pro každou baterii.

2. Prostory palebných postavení DPL. blízko fronty nutno vzhledem na velikou palebnou výši děl přidělit podle skrytu především DPL. Při tom nejde o blízký skryt, poněvadž DPL. na frontě potřebuje pro přímou střelbu širokého rozhledu.

3. Jednotky AOPL. musí mít větší počet spojovacích prostředků nežli jednotky TOPL.

4. Poněvadž se během postupu přerušuje styk s letectvem pro veliké vzdálenosti a obtíže spojení, má orientační služba (radiem, palbou, terči) mnohem větší význam než na stabilní frontě nebo u TOPL.

5. Pohyblivost AOPL. musí býti zaručena. Koňský potah je příliš slabý, automobily vyžadují cesty. Bude třeba připravit určitý počet pásových traktorů, které by přetáhly kanony a auta přes pole s jamami po granátech.

6. Vzhledem na veliké vzdálenosti jest výhodné ulehčiti spojení OPL. podél určité osy, pomocí předsunutých ústředen, které bude třeba vybavit různými spojovacími prostředky.

7. Vzdálenost pracovních postavení většiny světlometů proti letadlům od fronty je závislá na maximálním dostřelu divisního dělostřelectva. Naslouchání na frontě jest rušeno a vyžaduje vybudování a volbu zvláštních stanovišť.

Pplk. p. p. letec Bedřich Starý :

Několik úvah o stíhacím letectvu.

Každý, kdo se zabývá podrobněji studiem leteckých otázek, dosvědčí, že ze všech druhů letectva skýtá nejvíce problémů k řešení letectvo stíhací. Tyto problémy jsou jednak rázu technického, jednak taktického, jednak výcvikového.

Technický problém záleží v konstrukci co nejlépe vyhovujícího letounu pro plnění úkolů stíhacímu letectvu ukládaných (jednomístník, dvoumístník); taktický problém tkví ve způsobu co nejúčelnějšího využití stíhacího letectva za války vzhledem na danou situaci a výcvikový problém se dotýká jednak výběru pilotů, jednak účelné metody výcviku, aby letec dovedl v boji svého stroje co nejlépe použít. S účelnou metodou výcviku souvisí pak otázka mírové organizace stíhacích jednotek.

Všechny tyto problémy navzájem spolu souvisí. Neboť co jsou mně platny dokonalé stroje, když jích v dané situaci nedovedu účelně využít anebo nemám pro ně všestranně vycvičených, fysicky a morálně zdatných letců?

Technické požadavky na stíhací letouny jsou veliké a jsou dosti známé. V té věci mají hlavní slovo technické. K tomu podotknu jen to, že se musíme rozloučit s myšlenkou, že u dnešních stíhacích letounů dosáhneme takové obratnosti a ovladatelnosti, jako bylo dosaženo u stíhacích letounů používaných za války. Srovnajme jenom rozměry, váhu, motorickou sílu a rychlost dnešního stíhacího letounu s letounem používaným za války a máme hned odpověď.

Při různých cvičeních (ať na mapě nebo v terénu) nejčastěji chybujeme v tom, že si dostatečně neuvědomujeme své možnosti a možnosti stíhacího letectva vůbec a že mnohdy situaci vědomě skresluje. S málo prostředky chceme plnit všechny úkoly. Je sice pravda, že u stíhacího letectva obzvlášť platí, že „hodnota převládá nad množstvím“, ale nesmíme to brát jako všeobecné pravidlo. Musíme mít více odvahy přiznati a hájiti reální možnosti stíhacího letectva, i když tím snad vzbudíme nelibost velitelů, kteří by rádi viděli své pozorovací letectvo po celý den